

Sociální politika

Sociální politika

- **Terminologie:** sociální politika X sociální péče X sociální práce
- Součástí politiky každé vyspělé průmyslové společnosti
- Je ovlivněna nejen její ekonomickou situací, ale i její filozofií, kulturou, společenskými tradicemi, morálními principy a zákonitostmi

Sociální politika - definice

- **Širší pojetí:** jako jednání státu a dalších subjektů sociální politiky s cílem pozitivně ovlivnit životní podmínky lidí
- **Užší pojetí:** jako soubor aktivit, nástrojů a opatření, jejichž smyslem je reakce na nepříznivé sociální události (stáří, nemoc, invalidita, nezaměstnanost, chudoba)
 - Cílem je vytvořit důstojné podmínky života
 - Sociální politika je součástí veřejné politiky

Sociální politika – přístupy

- **Aktivní přístup**: předcházení vzniku sociálních problémů a přijímání preventivních opatření
- **Pasivní přístup**: (retrospektivní)-zaměření na řešení vzniklých sociálních problémů

Funkce sociální politiky

- a) Ochranná fce.: řešení již vzniklých nepříznivých sociálních situací či odstranění jejich negativních následků
- b) Preventivní fce.: snaha předcházet rizikovým situacím (např. ve vzdělávací, zdravotní politice)
- c) Stimulační fce.: podněcování žádoucího sociálního jednání skupin a jednotlivců
- d) Přerozdělovací fce.: výběr daní a rozdělování dávek a důchodů
- e) Homogenizační fce.: zmenšování společenské nerovnosti, stejné šance na vzdělání, zdravotní péče všem, atd. (př. životní minimum)

Principy sociální politiky

- a) **Spravedlnost:** největší štěstí pro co největší počet lidí, prosazována rovnost příležitostí (např. antidiskriminační legislativa)
- b) **Solidarita:** realizována např. prostřednictvím: NNO, nadace, charita aj. Dobrovolná solidarita = finance z dobrovolných příspěvků; Nedobrovolná solidarita = státní instituce, financována z daní a povinného veřejného pojištění (např. zdravotní a důchodové pojištění)

Principy sociální politiky

- c) **Subsidiarita:** pomoc by si měl zajistit nejprve každý sám, poté hledat oporu od rodiny, nakonec případně u státu – ten primárně vytváří podmínky pro to, aby si každý pomohl sám. Jednotlivci pomůže, až když jsou ostatní možnosti vyčerpány.
- d) **Participace:** možnost každého participovat na rozhodování o opatření sociální politiky (jedná se o veřejnou politiku – prostřednictvím volebního systému)

Objekt a subjekt sociální politiky

- **Objekt:** ti, na které je sociální politika zaměřena, kteří z ní mají prospěch. Lze vymezit tři formy sociální politiky:
 - **chudí** (zaměření na ty, kteří nemohou uspět na trhu práce)
 - **pracující** – založeno na systému sociálního pojištění (důchodové, nemocenské, příspěvek na státní politiky zaměstnanosti). Cílem je zajistit pracujícího v případě ztráty výdělku z důvodu sociální události.
 - **občané** – dávky a pomoc určená specifickým sociálním skupinám, rodinám s dětmi, atd.

Objekt a subjekt sociální politiky

- **Subjekt**: také aktéři sociální politiky, vymezují a řídí sociální politiku
 - Nejdůležitějším subjektem je stát (vymezuje prostor pro další subjekty – zákonodárná a výkonná moc, ústřední orgán MPSV)
 - Dále územně správní celky (kraje a obce)
 - Zaměstnavatelé, odborové organizace, NNO, církve, EU, UNICEF

Nástroje sociální politiky

- Prostředky, jimiž subjekty působí na objekty
 - a) **Právní normy:** Ústava, Listina základních práv a svobod, vyhlášky aj.
 - b) **Ekonomické nástroje:** rozdělování a přerozdělování, úlevy (mladiství, senioři, studující), poskytování úvěrů a půjček, úlevy na daních
 - c) **Sociální dokumenty:** koncepce, plány, programy státu
 - d) **Nátlakové akce:** stávky, petiční akce

Nástroje sociální politiky

- 3 základní typy nástrojů:
 - **Sociální doktrína (vize):** dlouhodobá představa o budoucí SP (10 a více let), směrnice pro praktickou činnost (spíše obecnější charakter), vymezuje koridor, mantinely, ve kterých by se měla SP dlouhodobě pohybovat
 - **Program:** specifikace doktríny v kratším časovém úseku, způsob dosahování programových cílů
 - **Kolektivní vyjednávání**

Typy sociální politiky

- a) Redistributivní** (sociálně demokratický): vnímání potřeb lidí jako sociálních práv. Pro tento typ sociální politiky je typická dominantní role státu, aktivita nestátních subjektů je omezená. Sociální politika je zaměřena na celou populaci daného státu (např. Norsko)
- b) Pracovně výkonový** (konzervativní): sociální potřeby jsou uspokojovány na základě příjmu a zásluh, základem je systém sociálního pojištění, stát garantuje sociální minima
- c) Reziduální** (liberální): minimální role státu, individuální odpovědnost a práce jedince (např. USA)

Sociální událost

- je okolnost s níž právo spojuje vznik, změnu nebo zánik práv a povinností, s jejichž pomocí lze předejít, zmírnit nebo překonat tíživou životní situaci, která je způsobena takovou událostí. Sociální událost bývá označována také jako sociální riziko, nebo sociální příhoda.
- Abychom o události mohli mluvit jako o sociálním riziku (události), musí být toto riziko státem uznané za objektivní, zasluhující pozornost některého z veřejných subjektů. Pak vzniká jedinci, či rodině, která byla zasažena takovou událostí, nárok na sociální ochranu, která je v ČR poskytována podle systému sociálního zabezpečení.

Společné znaky sociálních událostí

- Ekonomicky a sociálně ohrožují existenci člověka, příp. společnosti
- Ohrožují jedince sociálním vyloučením
- Jedinec není schopen odvrátit tyto negativní důsledky vlastními silami

Druhy sociálních událostí

A) přirozené sociální události (předvídatelné, fyziogenní): biologické: narození dítěte, těhotenství, mateřství, péče o děti a staré osoby; sociální: založení rodiny

B) nepřirozené sociální události (nepředvídatelné, patogenní): biologické: nemoc, úraz, dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, invalidita; sociální: diskriminace, nezaměstnanost, chudoba

Sociální událost

Sociální ochrana se poskytuje v rámci zákonných podmínek:

- ze zákona (povinné pojištění pracovních úrazů)
- úředním výkonem (rozhodnutí o přiznání dávky státní sociální podpory)
- smluvně (např. pracovní nebo pojistná smlouva)

Sociální stát (Welfare State)

- Termín použit v roce 1939 Beveridgem (Velká Británie)
 - Stát usilující o zajištění blahobytu – podmínky slušného žití pro své občany
 - Vázán na demokratický režim, pojí se s vyspělou tržní ekonomikou
 - Zajišťuje klíčové sociální služby, zaměřené na zdraví, bydlení, zajištění příjmu
 - Usiluje o ekonomické a sociální zajištění občanů, omezení příjmových nerovností, ekonomický růst a rozvoj – za tím účelem využita řada programů (boj proti chudobě, vzdělání, zdravotní péče, státní kontrola a regulace trhu, občanská práva, ochrana životního prostředí)
- Základní cíl:** zajišťování prosperity, omezování chudoby, zajištění sociální rovnosti

Významné osobnosti sociální politiky

- **Otto von Bismarc**

- první německý kancléř
- 1881: nový systém sociálního pojištění pro případ nemoci, pracovního úrazu, invalidity a stáří

- **Karl Gunnar Myrdal**

- Švédsko – ve 30. letech krize (nezaměstnanost, bytová krize, snížená porodnost)
- Vypracoval (spoluautor) koncepci sociální politiky reagující na tuto krizi – mateřské příspěvky, přídavky na děti, bydlení, výuka a stravování ve školách zdarma

- **William Beveridge**

- Britský ekonom, politik a sociální reformátor
- Položil základy welfare state
- Vypracoval a předložil tzv. „Beveridgovu zprávu“ – na tomto základě zřízen r. 1948 National Health Service

System sociálního zabezpečení v ČR

- Skládá se ze tří systémů, které na sebe navazují. Každý z nich zabezpečuje následky jiných sociálních událostí:
 - 1) Sociální pojištění:** situace, na které se jedinec může předem připravit (důchodové pojištění, nemocenské pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti)
 - 2) Státní sociální podpora:** situace, které jsou společensky uznané za hodné zřetele (především dávky pro rodiny a rodiny s dětmi)
 - 3) Sociální pomoc:** situace stavu hmotné a sociální nouze, které občan není schopen řešit sám nebo za pomoci vlastní rodiny (sociální služby, sociálně-právní ochrana, dávky sociální pomoci)

System sociálního zabezpečení v ČR

- Právní úpravu organizace a provádění sociálního zabezpečení obsahuje **zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení**
- Sociální zabezpečení podle tohoto zákona zahrnuje:
 - řízení ve věcech důchodového pojištění
 - řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
 - úkoly občanů a zaměstnavatelů při provádění sociálního zabezpečení
 - působnost orgánů sociálního zabezpečení
 - organizační uspořádání sociálního zabezpečení

System sociálního zabezpečení v ČR

- **Orgány sociálního zabezpečení:**
 - Ministerstvo práce a sociálních věcí,
 - Česká správa sociálního zabezpečení,
 - Okresní správy sociálního zabezpečení,
 - Ministerstvo obrany (pokud jde o vojáky z povolání),
 - Ministerstvo vnitra (pokud jde o příslušníky Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a příslušníků ostatních ozbrojených bezpečnostních sborů a bezpečnostních služeb),
 - Ministerstvo spravedlnosti (pokud jde o příslušníky Vězeňské služby ČR)

Česká správa sociálního zabezpečení

- **Nadřízeným orgánem okresní (Pražské, v Brně Městské) správy sociálního zabezpečení je Česká správa sociálního zabezpečení.**
- Česká správa sociálního zabezpečení má svá detašovaná pracoviště v krajských městech; regionální pracoviště mají zpravidla shodné sídlo s okresní správou sociálního zabezpečení v krajském městě.
- Česká správa sociálního zabezpečení podle § 5 písm. e) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení.

Sociální pojištění

- 3 složky Sociálního pojištění:
 - Důchodové pojištění (starobní, invalidní, vdovský/vdovecký, sirotčí)
 - Nemocenské pojištění (nemocenská, ošetřovné, peněžitá pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek, otcovská poporodní péče, Dlouhodobé ošetřovné)
 - Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Pro zaměstnance povinné všechny tři složky (odvádí zaměstnavatel) , pro OSVČ je nemocenské pojištění dobrovolné, vše ostatní povinné (zajišťuje sám).

Sociální pojištění – jak se počítá

- Vyměřovací základ: u **zaměstnance** se počítá z **hrubé mzdy**, u OSVČ je vyměřovacím základem pro výpočet sociálního pojištění (i zdravotního pojištění) polovina jejich zisku za předešlé zúčtovací období (obvykle předchozí kalendářní rok) – 50 % příjmů po odpočtu výdajů.
- Výsledný vyměřovací základ se přepočítá na měsíce.

Sociální pojištění – jak se počítá

- !!! Minimální vyměřovací základ – pokud je výsledek počítaného vyměřovacího základu nižší než stanovená minimální částka; odvíjí se od průměrné mzdy
- Maximální vyměřovací základ = 48násobek průměrné mzdy, z výdělku nad limit se pojištění neplatí

Sociální pojištění – jak se počítá

- Zaměstnanec: 7,1 % z hrubé mzdy (6,5 % důchodové pojištění, 0,6 % nemocenské pojištění)
- Zaměstnavatel: 24,8% z hrubé mzdy (21,5% důchodové pojištění; 2,1% nemocenské pojištění; 1,2% příspěvek na státní politiku zaměstnanosti)
- OSVČ: 29,2% (28 % důchodové pojištění; 1,2% příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nemocenské pojištění – 2,7% je dobrovolné)

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – starobní důchod

- Skládá se ze základní výměry (jednotná pro všechny, 10% průměrné mzdy v ČR, tj. 4400 Kč v roce 2025) a procentní výměry –1,5% výpočtového základu za každý kalendářní rok (365 dní)
- Pro získání: potřebná doba pojištění + věk
- U ročníků narozených po roce 1988 činí důchodový věk 67 let
- Doba pojištění = 35 let
- Předčasný starobní důchod max. 3 roky před dosažením důchodového věku

Důchodové pilíře

- 1. státní důchod
- 2. důchodové spoření – zanikl
- 3. doplňkové penzijní spoření (dříve penzijní připojištění)

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – invalidní důchod

- Nutná doba pojištění: do 20 let (méně jak 1 rok pojištění), 20 až 22 let (1 rok pojištění), 22 až 24 let (2 roky pojištění), 24 až 26 let (3 roky pojištění), 26 až 28 let (4 roky pojištění) nad 28 let (5 let pojištění)
- Invalidní důchod z mládí – invalidita 3. stupně
- Výpočet – základní výměra stejná jako u starobních důchodů + výměra procentuální (poměrně složitý mechanismus)
- Výši důchodu ovlivňuje: doba pojištění, příjmy získané před vznikem invalidity, stupeň invalidity, započtená náhradní doba pojištění (péče o dítě, evidence na ÚP)

- Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla:
 - nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně
 - nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně
 - nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – vdovský/vdovecký důchod

- Dočasný důchod (po dobu jednoho roku), pokud zemřelý manžel/ka v době úmrtí:
 - pobíral/a starobní důchod
 - nebo pobíral/a invalidní důchod
 - nebo mu/ jí v době smrti vznikl nárok na starobní nebo invalidní důchod
 - nebo zemřel/a následkem pracovního úrazu

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – vdovský/vdovecký důchod

- Trvalý důchod: Na trvalý vdovský nebo vdovecký důchod vzniká nárok tehdy, pokud je splněn nárok na dočasný důchod (viz předchozí) a zároveň:
 - pečujeme o nezaopatřené dítě
 - pečujeme o rodiče, kteří/rý s námi žijí/e v domácnosti (závislost ve II. až IV. Stupni)
 - jsme invalidní ve III. stupni

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – vdovský/vdovecký důchod

- O pozůstalostní důchod je třeba žádat, nárok na dávku se nepromlčuje (možno žádat s odstupem času)
- Důchod může být vyplácen max. 5 let zpětně
- Nárok na důchod končí v případě nově uzavřeného sňatku
- Výše důchodu: základní výměra + 50 % procentní výměry důchodu, který pobírala (nebo by pobírala) zesnulá osoba k datu úmrtí

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ – sirotčí důchod

- Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, kterému zemřel jeho rodič (osvojitel) a který
 - pobíral starobní nebo invalidní důchod
 - nebo ke dni úmrtí splňoval podmínku pro nárok na starobní nebo invalidní důchod
 - zemřel následkem pracovního úrazu
 - Získal alespoň polovinu potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod (u osoby nad 28 let nutná doba pojištění alespoň 1 rok za posledních 10 let, u osoby nad 38 let nutná doba pojištění alespoň dvou let za posledních 20 let)
- Nárok na sirotčí důchod má dítě po každém z rodičů.
- Nárok na sirotčí důchod nevzniká po pěstounovi
- Základní výměra stejná jako u starobního důchodu + procentní výměra je 40 % procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu, na který měl, nebo by měl nárok zemřelý v době smrti

Nemocenské pojištění

- Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.
- Účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Osoby samostatně výdělečně činné si mohou platit nemocenské pojištění dobrovolně.

Dávky:

- Nemocenská
- Ošetřovné
- Peněžitá pomoc v mateřství
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Otcovská poporodní péče
- Dlouhodobé ošetřovné

Nemocenské pojištění - nemocenské

- Nemocenské náleží pojištěncům od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, za kalendářní dny.
- 1. až 14. den = poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci náhradu mzdy
- Podpůrčí doba trvá maximálně 380 kalendářních dnů
- Výše nemocenské za kalendářní den činí:
 - 60 % vyměřovacího základu do 30. dne trvání neschopnosti
 - 66 % vyměřovacího základu od 31. dne do 60. dne PN
 - 72 % vyměřovacího základu od 61. dne PN
- **Denní vyměřovací základ:** započitatelný příjem zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla dočasná pracovní neschopnost).

Nemocenské pojištění - nemocenské

- Nárok na nemocenské nemá pojištěnec, který si úmyslně přivodil dočasnou pracovní neschopnost.
- Snížené nemocenské na 50 %, pokud je pracovní neschopnost zaviněná: účastí ve rvačce, bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek, či spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku

Nemocenské pojištění – peněžitá pomoc v mateřství (PPM)

- Základní podmínku je účast na pojištění v den nástupu na PPM – 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech
- Pojištěnka si sama určí 6 až 8 týdnů před očekávaným termínem porodu
- Podpůrčí doba: 28 týdnů u jednoho dítěte, 37 týdnů u dvou a více dětí, u pojištěnce, který převzal dítě do péče činí 22 týdnů
- Výše PPM: 70 % redukováného denního vyměřovacího základu za kalendářní den

Nemocenské pojištění - ošetřovné

- zaměstnanec, který nemůže pracovat z důvodu: a) že musí ošetřovat nemocného člena domácnosti nebo b) pečovat o zdravé dítě mladší 10 let z důvodů, že školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno (z důvodu havárie, epidemie, jiné nepředvídané události), c) dítěti byla nařízena karanténa, d) nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla.
- Podmínkou je že ošetřovaná osoba žije se zaměstnancem ve společné domácnosti
- Nárok není, pokud by se mělo ošetřovat dítě, na které jiná osoba pobírá PPM či rodičovskou
- Podpůrčí doba je od prvního dne 9 kalendářních dní, u osamělého zaměstnancem s dítětem školou povinném do 16ti let je podpůrčí doba 16 kalendářních dní
- Výše ošetřovného je 60 % redukováného denního vyměřovacího základu (výpočet obdobně jako u nemocenské)

Nemocenské pojištění – vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

- poskytuje se zaměstnankyni, která byla **z důvodu těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z ní má bez svého zavinění nižší výdělek**
- Poskytuje se do 9. měsíce po porodu, pokud vykonávala práci, která je těmto ženám zakázána
- Také zaměstnankyni, která nemůže vykonávat dosavadní práci, protože podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, mateřství nebo kojení
- Stanoví se jako **rozdíl** a) redukovaného denního vyměřovacího základu zjištěného ke dni převedení zaměstnankyně na jinou práci a b) průměru jejích započitatelných příjmů připadajících na jeden kalendářní den v jednotlivých kalendářních měsících po tomto převedení

Nemocenské pojištění – otcovská poporodní péče

- Smyslem dávky je **podpořit navázání vztahu mezi otcem a dítětem v raném období jeho života** nebo mezi dítětem a osobou, která převzala dítě do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu
- Z toho důvodu je podmínkou nástup na otcovskou **v období šesti týdnů ode dne narození dítěte** nebo ode dne převzetí dítěte do péče nahrazující péči rodičů rozhodnutím příslušného orgánu

Nemocenské pojištění – otcovská poporodní péče

- Obecnou podmínkou nároku na dávku je, aby otec (nebo osoba přebírající dítě do péče) byl **nemocensky pojištěný**, tzn. vykonával zaměstnání, ze kterého je účasten nemocenského pojištění.
- U OSVČ – nutná doba pojištění alespoň 3 měsíce
- Nárok na otcovskou má pojištěnec, který je otcem dítěte nebo který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů rozhodnutím příslušného orgánu, pokud dítě ke dni převzetí do této péče **nedosáhlo sedmi let věku**.

Nemocenské pojištění – otcovská poporodní péče

- Pro účely této dávky je za otce považován ten, který je **jako otec zapsán v knize narození** (matrice).
- **Nárok na dávku nebude mít jiná osoba** (např. druh, babička, děda žijící s matkou a dítětem ve společné domácnosti), a to ani v případě, že vlastní otec dítěte zemřel nebo žádný otec není v knize narození uveden.
- Podpůrčí doba (doba, za kterou se dávka vyplácí) je u otcovské stanovena na **14 kalendářních dní** a začíná nástupem na otcovskou, který si pojištěnec sám zvolí ve výše uvedeném období.

Nemocenské pojištění – otcovská poporodní péče

- **Výplata otcovské se nepřerušuje.** Otcovská náleží po celou podpůrčí dobu i v případě úmrtí dítěte před uplynutím podpůrčí doby či pokud by došlo během podpůrčí doby k hospitalizaci dítěte, matky nebo obou.
- Výše otcovské činí za každý kalendářní den **70 % denního vyměřovacího základu.**
- V konkrétním případě platí, že otcovská se poskytuje **pouze jednou a jednomu oprávněnému**
- Stejně tak v případě vícečetného porodu náleží otcovská jen jednou.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- Dlouhodobé ošetřovné je určeno pro osoby, které se **celodenně starají o někoho ze svých blízkých**, jehož zdravotní stav vyžaduje každodenní dlouhodobou péči, a ta mu je poskytována v domácím prostředí.
- Zákon **nepřipouští souběh dlouhodobé péče** (čerpání dlouhodobého ošetřovného) **s výdělečnou činností.**

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- Ošetřující osoba uplatňující nárok na dlouhodobé ošetřovné:
 - **musí pečovat** o osobu, vyžadující dlouhodobou péči v domácím prostředí,
 - **nesmí vykonávat zaměstnání**, z něhož dlouhodobé ošetřovné náleží, ani práci na základě jiného pracovního poměru, či na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti,
 - **nesmí vykonávat samostatnou výdělečnou činnost (OSVČ).**

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- Poskytuje-li ošetřující osoba dlouhodobou péči současně více ošetřovaným osobám, dlouhodobé ošetřovné mu náleží pouze jednou.
- Okruh osob, které mohou uplatnit nárok na dlouhodobé ošetřovné, je ze zákona poměrně široký. **Ve vztahu k ošetřované osobě to může být:**
 - její manžel (manželka),
 - její registrovaný partner či registrovaná partnerka,
 - příbuzný v linii přímé nebo její sourozenec,
 - její tchyně, tchán, snacha, zeť, neteř, synovec, teta nebo strýc,
 - její druh nebo družka nebo jiná fyzická osobou žijící s ošetřovanou osobou v domácnosti.
 - U osob bez přímého příbuzenského vztahu je zákonem stanovena podmínka společného místa trvalého pobytu s osobou, které je poskytována celodenní péče.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- V případě ošetřování nezletilého dítěte **nemá potenciální ošetřující osoba nárok na dlouhodobé ošetřovné**, pokud má na toto dítě nárok na výplatu **peněžitě pomoci v mateřství nebo má nárok na rodičovský příspěvek jiná osoba**. Výjimkou by byly situace, kdyby z důvodu nemoci nebo úrazu apod. nemohla taková osoba o dítě pečovat.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

Kdo je ošetřovanou osobou pro účely uvedené dávky

- Dlouhodobé ošetřovné lze čerpat na péči o osobu, u které: došlo k závažné poruše zdraví, která si vyžádala **hospitalizaci**, při níž byla poskytována léčebná péče alespoň **4 kalendářních dnů po sobě jdoucích**, a
- je předpoklad, že její zdravotní stav po propuštění z hospitalizace do **domácího prostředí** bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče **po dobu alespoň 30 kalendářních dnů**.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- Dlouhodobá péče, která zakládá nárok na dlouhodobé ošetřovné, **vzniká dnem propuštění ošetřované osoby z hospitalizace** ve zdravotnickém zařízení do domácího ošetřování na základě rozhodnutí lékaře.
- O toto rozhodnutí **musí požádat oprávněná osoba** (ošetřovaná osoba, její zákonný zástupce, opatrovník nebo osoba určená ošetřovanou osobou) **před propuštěním** ošetřované osoby z hospitalizace ve zdravotnickém zařízení.
- O vystavení lze také požádat do 8 kalendářních dnů po propuštění z nemocnice

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- Dlouhodobá péče **končí nejdéle uplynutím podpůrčí doby v délce 90 kalendářních dnů**. Ošetřující lékař rozhodne o ukončení potřeby dlouhodobé péče i před uplynutím podpůrčí doby, jestliže zdravotní stav ošetřované osoby již další poskytování dlouhodobé péče nevyžaduje.
- **Ošetřovaná osoba dále musí udělit ošetřující osobě na předepsaném tiskopise písemný souhlas** s poskytováním dlouhodobé péče. Výjimkou je péče o nezletilé děti, které dosud nenabýly plné svéprávnosti, kde se souhlas s péčí nevyžaduje.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetřovné

- V dlouhodobé péči o ošetřovanou osobu se **může střídat více osob** s tím, že ošetřovaná osoba uděluje a odvolává souhlas s péčí jednotlivým osobám.
- Důležité je stále dodržovat podmínku, aby **na jeden kalendářní den byl udělen souhlas pouze jedné ošetřující osobě**, která tak uplatní nárok na dlouhodobé ošetřovné.

Nemocenské pojištění – Dlouhodobé ošetrovné

- Dlouhodobé ošetrovné činí **60 % denního vyměřovacího základu**.
- Dlouhodobé ošetrovné se vyplácí **za každý kalendářní den trvání dlouhodobé péče**, nejdříve za den vzniku potřeby dlouhodobé péče (propuštění z hospitalizace ve zdravotnickém zařízení) a končí dnem, v němž končí tato potřeba péče (potvrzuje ošetroující lékař).
- Toto období je tzv. **podpůrčí dobou**, která v případě výplaty dávek dlouhodobého ošetrovného trvá **nejdéle 90 kalendářních dnů**. Dlouhodobé ošetrovné se nevyplácí za kalendářní dny, kdy trvala hospitalizace ošetrované osoby, **s výjimkou prvního a posledního kalendářního dne hospitalizace**.

PŘÍSPĚVEK NA STÁTNÍ POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI

- Ve výši 1,2 % z odvodů od zaměstnavatele či OSVČ
- Prostředky na podporu aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti

- Míra nezaměstnanosti v listopadu 2024 = 3,8 % (průměr v EU 5,9 %)
- Typologie nezaměstnanosti:
 - Frikční: pohyb mezi zaměstnáním (fluktuace), stěhování pracovní síly, dobrovolná nezaměstnanost, součástí přirozené míry nezaměstnanosti
 - Strukturální: nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou po pracovnících – poptávka po určitém druhu práce se zvyšuje, zatímco po jiném druhu práce se snižuje, nedobrovolná nezaměstnanost
 - Cyklická: souvisí s hospodářským cyklem společnosti = v hospodářské recesi se spotřeba i produkce snižuje, nezaměstnanost se zvyšuje, nedobrovolná nezaměstnanost
 - Sezónní: zemědělství, turistický ruch, říční plavba, atd.

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti – např.

- Souhrn opatření směřujících k zajištění rovnováhy na trhu práce – k maximálně možné úrovni zaměstnanosti
- Programy a opatření regionálního a celostátního charakteru
- A) Rekvalifikace: umožňuje fyzickým osobám získat kvalifikaci pro nové zaměstnání nebo udržení stávajícího zaměstnání
- B) Investiční pobídky: tvorba nových pracovních míst
- C) Příspěvek na zapracování

Nástroje pasivní politiky zaměstnanosti

- zprostředkování zaměstnání uchazečům o práci
- hmotné zabezpečení uchazečů o práci
- Podmínkou je: a) člověk bez zaměstnání
b) prostřednictvím ÚP si práci hledá c)
během dvou předcházejících let platil
sociální pojištění (započítávání náhradní
doby zaměstnání, např.: mateřská,
rodičovská, atd.)

Nástroje pasivní politiky zaměstnanosti

– délka podpůrní doby + výše

Do 50 let – 5 měsíců

50 až 55 let – 8 měsíců

Nad 55 let – 11 měsíců

První 2 měsíce 65 % průměrné čisté mzdy, další 2 měsíce 50 % téhož, poté do skončení podpůrné doby 45 %.

Nástroje pasivní politiky zaměstnanosti

– délka podpůrčí doby + výše

- Při ukončení zaměstnání ze strany zaměstnance či dohodou – 45 % po celou dobu podpůrčí doby
- Výše podpory je shora omezena na 0,58 násobek průměrné mzdy za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího roku, ve kterém o podporu žádáte
- Pro rok 2024 je maximální výše podpory v nezaměstnanosti 22 798 Kč.

Nástroje pasivní politiky zaměstnanosti

– délka podpůrní doby + výše

- **Nekolidující zaměstnání:** možný přivýdělek ve výši poloviny minimální mzdy (tj. 9450 Kč z aktuálních 18900 Kč)

Flexibilní formy zaměstnání

- Částečný úvazek
- Pružná pracovní doba
- Job sharing (sdílení pracovního místa)
- Homeworking
- Teleworking
- Hotdesking
- Homeoffice

Státní sociální podpora

- Další pilíř, řízen zákonem č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
 - Přídavek na dítě (ne od 1.10.2025)
 - Příspěvek na bydlení (ne od 1.10.2025)
 - Porodné
 - Pohřebné
 - Rodičovský příspěvek

Státní sociální podpora – rodičovský příspěvek

- Nárok má rodič, který po celý kalendářní měsíc celodenně a řádně pečuje o dítě
- Netestovaná dávka ve výši až 350 000 Kč (1 dítě) a 525 000 (dvojčata a vícetčata), nejdéle do 3 let věku dítěte
- Dítě do 2 let může v rozsahu 92 hodin/měsíc navštěvovat zařízení pro děti předškolního věku, od 2 let není docházka omezena
- Rodič může při nároku na výplatu zlepšovat sociální situaci rodiny výdělečnou činností, musí ale v této době zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou

Státní sociální podpora - porodné

- Testovaná dávka pro rodiny s nízkými příjmy
- Jednorázový příspěvek na náklady spojené s narozením dítěte
- Nárok má rodina, které se narodilo první nebo druhé živé dítě a jejíž příjem v předcházejícím kalendářním čtvrtletí byl nižší jak 2,7 násobek životního minima rodiny
- 1. živě narozené dítě = 13 000 Kč
- 2. živě narozené dítě = 10 000 Kč

Státní sociální podpora - pohřebné

- Nárok má osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte
- Zemřelá osoba musí mít ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR
- Stanovena jednorázová pevná částka 5000 Kč

Pilíř sociální pomoci – po 1.10.2025

- Dávky pomoci v hmotné nouzi
 - DSSP – dávka státní sociální pomoci
 - MOP – mimořádná okamžitá pomoc
- Dávky pro osoby se zdravotním postižením
 - Příspěvek na mobilitu
 - Příspěvek na zvláštní pomůcku
 - Průkaz osoby se zdravotním postižením (TP, ZTP, ZTP/P)
- Příspěvek na péči
- Sociální služby (108/2006 Sb.)

Pilíř sociální pomoci

- DSSP – dávka státní sociální pomoci

SUPERDÁVKA

Superdávka – od 1.10.2025

- Dávka státní sociální pomoci (tzv. superdávka) je nová sociální dávka, která od 1. října 2025 pomáhá zvládnout náklady na bydlení, živobytí a výchovu dětí domácnostem s nízkými příjmy.
- Upravuje zákon 151/2025 o dávce státní sociální pomoci
- Nahrazuje čtyři stávající dávky: příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Místo několika žádostí tak nově stačí podat pouze jednu žádost o superdávku.
- Superdávka má čtyři složky, které se přiznávají podle konkrétní situace domácnosti. Každá složka má své vlastní podmínky a domácnost může mít nárok na všechny nebo i jen na některé z nich.

Složky superdávky

- **Složka na bydlení** – Pomáhá s náklady na bydlení (nájem, energie, služby atd.). Pro nárok je potřeba mít právní titul k bydlení (např. nájemní smlouvu, vlastnický list) a náklady na bydlení musí být vyšší než 30 % příjmů domácnosti.
- **Složka na živobytí** – Pokrývá základní životní potřeby členů domácnosti. Nárok má domácnost, jejíž příjmy jsou nižší než 1,43násobek částky životního minima domácnosti.
- **Bonus na dítě** – Nárok má domácnost, kde je nezaopatřené dítě a příjem domácnosti není vyšší než čtyřnásobek životního minima domácnosti. Dospělí členové (kromě zranitelných osob) musí být pracovně aktivní a dítě musí plnit povinnou školní docházku.
- **Pracovní bonus** – Odměna za pracovní příjem. Alespoň jeden člen domácnosti musí být pracovně aktivní alespoň 30 hodin měsíčně, podnikat nebo být veden na ÚP jako uchazeč o zaměstnání. Nárok na pracovní bonus vzniká pouze, pokud vznikl nárok na jednu z předchozích tří složek.

Superdávka

- Podává se jedna žádost za celou domácnost. Žádost může podat kterýkoli zletilý člen, pokud má [souhlas](#)y ostatních.
- Jednou z podmínek nároku na superdávku je splnění majetkového testu. V něm se testuje vlastnictví na nemovitostí, úspory a auta.
- Rozhodné období pro přiznání superdávky jsou tři předcházející měsíce.
- Pokud se žádá online, dokumenty lze nahrát jako fotku nebo sken
- V Jendovi lze sledovat stav žádosti, a to ať už je žádost podaná online nebo se využije asistovaného podání na pobočce Úřadu práce.

(www.mpsv.cz)

Majetkové podmínky

- Základní podmínkou je tzv. majetkový test. Domácnost může vlastnit maximálně dvě stavby pro bydlení (například byt a chatu), přičemž v jedné musí bydlet. Dále je stanoven limit úspor – domácnost může mít úspory pouze do určité výše. Počet automobilů je omezen na počet zletilých členů domácnosti. Pokud domácnost vlastní více nemovitostí nebo má vyšší úspory, nárok na superdávku nevzniká.
- Domácnost může vlastnit pouze tolik osobních automobilů, kolik je zletilých členů domácnosti. Nepočítají se motorky, traktory ani automobily vlastněné leasingovou agenturou nebo bankou.

Limit úspor pro jednotlivé typy domácností

- jednočlenná domácnost: **200 000 Kč**
- dvoučlenná domácnost: **250 000 Kč**
- tříčlenná domácnost: **300 000 Kč**
- čtyřčlenná domácnost: **350 000 Kč**
- pěti a vícečlenná domácnost: **400 000 Kč**
- Do úspor se nepočítají produkty spoření na stáří, stavební spoření se státním příspěvkem, veřejné sbírky a prostředky z veřejných sbírek.

Příjmy a posuzování

- Započítávají se téměř všechny pravidelné i jednorázové příjmy členů domácnosti za poslední 3 měsíce před podáním žádosti, například: mzda, plat, odměny z práce, příjmy z podnikání, důchody (starobní, invalidní, vdovský/vdovecký, sirotčí), nemocenské dávky, podpora v nezaměstnanosti, rodičovský příspěvek, výživné, příjmy z nájmu, příjmy ze zahraničí obdobného typu.
- Nezapočítávají se porodné, pohřebné, příspěvek na studium, příjmy z daňově podporovaných produktů spoření na stáří a příjmy z veřejných sbírek, náhradní výživné.

Zranitelné osoby

- osoba starší 68 let,
- poživatel starobního důchodu,
- osoba invalidní ve druhém nebo třetím stupni,
- osoba pobírající peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem,
- rodič pečující o dítě mladší 4 let nebo osamělý rodič pečující o dítě mladší 7 let,
- osoba osobně pečující o dítě do 10 let závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I., osoba osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné osoby ve stupni II. nebo vyšším,
- poživatel příspěvku na péči ve stupni II. nebo vyšším,
- nezaopatřené dítě,
- pozůstalý/á manžel/ka nebo partner/ka po dobu 12 měsíců od úmrtí partnera.

Zvýhodnění pro zranitelné domácnosti

- Pokud jsou všichni členové domácnosti zranitelné osoby, může být domácnost zvýhodněna jak ve složce na bydlení (vyšší normativy), tak v rámci bonusu na dítě (vyšší částka). U energetického paušálu se částka zvyšuje na 1,4násobek základní hodnoty.

1. část: složka na bydlení

- Složka na bydlení nahrazuje příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení.
- Nárok vzniká, pokud má alespoň jeden člen domácnosti právní titul k bydlení (např. nájemní smlouvu, vlastnictví, družstevní podíl) a náklady na bydlení přesahují 30 % rozhodného příjmu domácnosti.
- Byt nebo jiný prostor k bydlení musí splňovat zákonné podmínky (např. kolaudace, přístup k pitné vodě, hygienické zázemí).
- **Měsíční výše složky na bydlení je rovna rozdílu mezi rozhodnými náklady (normativní nájemné, zranitelné osoby...) na bydlení a určenou částí rozhodného příjmu domácnosti.**

1. část: složka na bydlení

- Uznatelné náklady na bydlení tvoří součet nájemného (srovnatelných nákladů) a energetického paušálu u rodin s příjmem ve výši 1,43násobku životního minima rodiny a vyšším. U rodin s příjmem nižším, tj. do 1,43násobku životního minima rodiny, se namísto energetického paušálu započítají skutečně uhrazené náklady za plyn, elektřinu, náklady za dodávku tepla (dálkového vytápění), centralizovaného poskytování teplé vody a pevná paliva do výše maximálně však do 1,2násobku energetického paušálu.

1. část: složka na bydlení – energetický paušál

- (1) Energetickým paušálem se pro účely tohoto zákona rozumí částka, která se stanoví pro určení výše nákladů na bydlení, ve které jsou zohledněny náklady na elektrickou energii, plyn, tuhá paliva, dálkové vytápění a centralizované poskytování teplé vody.
- (2) Výše energetického paušálu činí
 - a) 2300 Kč pro jednočlennou domácnost,
 - b) 2800 Kč pro dvoučlennou domácnost,
 - c) 3300 Kč pro tříčlennou domácnost,
 - d) 3800 Kč pro čtyřčlennou domácnost, nebo
 - e) 4300 Kč pro pětičlennou a vícečlennou domácnost.
- (3) Jsou-li všichni členové domácnosti zranitelnými osobami, činí výše energetického paušálu částku 1,4násobku částek podle odstavce 1.

2. část: Složka na živobytí

- Složka na živobytí je součástí dávky, pokud rozhodný příjem domácnosti nepřevyšuje součin částky životního minima domácnosti a koeficientu 1,43.
- Složka na živobytí činí rozdíl mezi součtem částek na životní potřeby členů domácnosti a rozhodným příjmem domácnosti, od kterého se odečte 30 % tohoto příjmu.
- (2) Částka na životní potřeby člena domácnosti činí
 - a) u nezaopatřeného dítěte částku životního minima podle zákona o životním a existenčním minimu,
 - b) u osoby, která není uvedena v písmenu a), je pracovně aktivní nebo je zranitelnou osobou, částku existenčního minima podle zákona o životním a existenčním minimu,
 - c) u osoby, která není uvedena v písmenu a) nebo b), 0 Kč.

2. část: Složka na živobytí

- Částka na životní potřeby osoby uvedené v odstavci 2 písm. b) se v kalendářním měsíci, ve kterém osoba plní podpůrný plán, a v kalendářních měsících předcházejících zpracování podpůrného plánu navyšuje o rozdíl mezi životním minimem osoby a existenčním minimem.

Podpůrný plán

- Je-li součástí přiznané dávky složka na živobytí, zpracuje Úřad práce nejpozději do 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o přiznání dávky se členem domácnosti, s výjimkou nezaopatřeného dítěte, podpůrný plán. V podpůrném plánu Úřad práce stanoví opatření ke zlepšení sociálních, majetkových a příjmových poměrů člena domácnosti. Pokud při zpracování podpůrného plánu Úřad práce nebude moci stanovit žádná opatření, hledí se na podpůrný plán, jako by byl plněn.

3. část: bonus na dítě

- Bonus na dítě nahrazuje přídavek na dítě. Nárok vzniká, pokud
 - je v domácnosti nezaopatřené dítě,
 - rozhodný příjem domácnosti nepřesahuje čtyřnásobek životního minima domácnosti
 - každý člen domácnosti, který není zranitelnou osobou, je pracovně aktivní. Výše bonusu na dítě se odvíjí od příjmu domácnosti a počtu nezaopatřených dětí.

3. část: bonus na dítě - výše

- Částka na nezaopatřené dítě v domácnosti s rozhodným příjmem
 - a) mezi částkou rovnou trojnásobku částky životního minima domácnosti a částkou rovnou čtyřnásobku částky životního minima domácnosti činí částku, která je součinem částky 1000 Kč a koeficientu, který je roven rozdílu mezi číslem 4 a podílu rozhodného příjmu a částky životního minima domácnosti,
 - b) mezi částkou vyšší než 1,43násobek částky životního minima domácnosti a částkou nižší než trojnásobek částky životního minima domácnosti činí částku 1000 Kč,
 - c) do částky, která je rovna 1,43násobku částky životního minima domácnosti, činí částku 500 Kč; jsou-li všichni členové domácnosti zranitelnými osobami, činí částku 1000 Kč.

4. část: pracovní bonus

- **Alespoň jeden člen domácnosti musí být pracovně aktivní alespoň 30 hodin měsíčně nebo podnikat, případně být veden na Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání.** Započítává se také příjem z nemocenské, odměny pěstouna nebo z rodičovského příspěvku, který navazuje na pobírání peněžité pomoci v mateřství.
- Výjimku mají zranitelné osoby (například osoby starší 68 let, invalidní ve druhém nebo třetím stupni, osoby pobírající peněžitou pomoc v mateřství apod.).
- **Nárok vzniká pouze v případě, že současně vznikl nárok alespoň na jednu z dalších tří složek superdávky** (bydlení, živobytí, bonus na dítě).

4. část: pracovní bonus

- Výše pracovního bonusu činí měsíčně v případě rozhodného příjmu domácnosti do 1,6násobku částky životního minima domácnosti 40 % z příjmu zohledňovaného pro pracovní bonus.
- (2) Výše pracovního bonusu činí měsíčně v případě rozhodného příjmu domácnosti přesahujícího 1,6násobek částky životního minima domácnosti rozdíl mezi
 - a) částkou 40 % kladného rozdílu částky, o kterou příjem zohledňovaný pro pracovní bonus převyšuje kladný rozdíl mezi rozhodným příjmem a 1,6násobkem částky životního minima domácnosti, a
 - b) částkou 30 % kladného rozdílu částky, o kterou rozhodný příjem převyšuje 1,6násobek částky životního minima domácnosti
- **Příklad viz dále**

4. část: pracovní bonus - **příklad**

- **Pracovní bonus** = složka superdávky, která má odměnit domácnosti, kde někdo pracuje.
- Pokud má domácnost příjem **do 1,6násobku životního minima**, pak:
 - výše pracovního bonusu = **40 % z tzv. příjmu zohledňovaného pro pracovní bonus**.
- **Co je „příjem zohledňovaný pro pracovní bonus“?**
- To je ta část příjmu z práce, kterou zákon uznává pro výpočet bonusu.
- Typicky jde o příjem ze zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.
- Nezapočítávají se všechny dávky a podpory (jen čistě pracovní příjem).
- **Jak se to počítá – příklad**
- Řekněme, že:
 - Životní minimum domácnosti = 10 000 Kč.
 - 1,6násobek = 16 000 Kč.
 - Domácnost má příjem z práce 12 000 Kč.
 - ☐ Podmínka splněna ($12\,000 < 16\,000$).
- Výpočet bonusu:
 - **40 % z 12 000 = 4 800 Kč.**
- Takže pracovní bonus je 4 800 Kč měsíčně.

Mimořádná okamžitá pomoc

Co je MOP

- Jednorázová, nenároková dávka pomoci v hmotné nouzi.
- Slouží k okamžité pomoci lidem v krizové nebo mimořádné situaci, kterou nelze řešit vlastními silami.
- Poskytuje se pouze v zákonem vymezených případech.

Mimořádná okamžitá pomoc

- hrozí vážná újma na zdraví (mám nižší příjmy, než je částka existenčního minima, tj. 3 130 Kč),
- vážná mimořádná událost a) živelní pohroma, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie, b) jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb,
- nezbytný jednorázový výdaj např. na správní poplatky, na jistotu (kauci), na nocleh,
- na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte,
- na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti (např. pračka, lednice),
- hrozí sociální vyloučení (např. při propuštění z výkonu trestu odnětí svobody).

Mimořádná okamžitá pomoc

Posuzování a výše dávky

- Úřad práce posuzuje sociální, majetkové a příjmové poměry žadatele a účelnost požadovaného výdaje.
- Výše dávky se odvíjí od konkrétní situace a skutečné potřeby.
- Může pokrýt celý náklad (např. poplatek, vybavení, zálohu na bydlení).
- Při mimořádných událostech může dávka dosáhnout až 15násobku částky životního minima jednotlivce.
- V běžných případech se poskytuje částka odpovídající nutnému výdaji.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – PŘÍSPĚVEK NA MOBILITU (329/2011 Sb.)

- **Nárok** na příspěvek na mobilitu **má osoba starší 1 roku:**
 - která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem **ZTP** nebo **ZTP/P**,
 - která se opakovaně v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována,
 - a které nejsou poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – PŘÍSPĚVEK NA MOBILITU

- Nárok na výplatu příspěvku na mobilitu **nenáleží**, jestliže je oprávněné osobě **po celý kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace**.
- **Výše příspěvku** na mobilitu činí za kalendářní měsíc **900 Kč**.
- V případě lidí, kteří využívají po celý kalendářní měsíc **zdravotnický prostředek pro dlouhodobou domácí oxygenoterapii nebo zdravotnický prostředek pro domácí plicní umělou ventilaci**, a tuto skutečnost ÚP ČR prokáží potvrzením zdravotní pojišťovny, činí měsíční výše dávky **2 900 Kč**.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – PŘÍSPĚVEK NA ZVLÁŠTNÍ POMŮCKU

- Příspěvek na zvláštní pomůcku je jednorázová peněžitá dávka určená osobám se zdravotním postižením trvajícím déle než jeden rok. Konkrétně se jedná o postižení jako je těžká vada nosného nebo pohybového ústrojí, těžké postižení zraku či sluchu anebo postižení interní povahy. V případě příspěvku na pořízení motorového vozidla pak seznam doplňuje ještě hluboká mentální retardace.
- Osoba je starší 3 let (motorové vozidlo, schodolezu, stropního zvedacího systému, svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky nebo úprava bytu), 15 let (vodící pes), 1 roku (všechny ostatní pomůcky).

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – PŘÍSPĚVEK NA ZVLÁŠTNÍ POMŮCKU – **výše příspěvku**

- Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně do nebo přes 10 000 Kč a speciální úpravu má pro motorové vozidlo.
- Na pořízení zvláštní pomůcky v ceně nižší než 10 000 Kč se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne jen osobě, která má příjem (příjem s ní společně posuzovaných osob) nižší než 8násobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí vždy 1 000 Kč
- Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10 000 Kč, se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti, krajská pobočka ÚP určí nižší míru spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením – PŘÍSPĚVEK NA ZVLÁŠTNÍ POMŮCKU – **výše příspěvku**

- Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla činí 285 000 Kč, se zvyšujícím se příjmem se snižuje. Nejnižší výše dávky je 185 000 Kč.
- Limity: Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč; 500 000 Kč v případě příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení „plošiny“. Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč; 850 000 Kč, pokud v této době byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové plošiny.

Průkaz pro osoby se zdravotním postižením

- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.**

Průkaz TP

- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „TP“ (**průkaz TP**) má osoba se středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.
- Středně těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a zhoršenou schopnost orientace má jen v exteriéru.

Průkaz ZTP

- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ (**průkaz ZTP**) má osoba s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.
- Těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a v exteriéru má značné obtíže.

Průkaz ZTP/P

- Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP/P“ (**průkaz ZTP/P**) má osoba se zvlášt' těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra.

Náhradní rodinná péče

- Osvojení
- Opatrovnictví
- Poručenství
- pěstounství

Náhradní rodinná péče - opatrovnictví

- je jednou z forem zastoupení, kdy je soudem *opatrovanci* jmenován *opatrovník*, aby hájil jeho zájmy. Opatrovník může být určen jak pro obecné zastupování, tak i pro jedno konkrétní řízení. O ustanovení opatrovníka rozhoduje pouze soud.
- Tzv. kolizní opatrovník - ospod

Náhradní rodinná péče - poručenství

- Poručníka ustanoví soud dítěti, jestliže tu není žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu (rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti, výkon jejich rodičovské odpovědnosti byl pozastaven nebo jim byla omezena svéprávnost).
- Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost.
- Mezi poručníkem a dítětem ze zákona nevzniká takový poměr, jaký je mezi rodiči a dítětem. Výkon funkce poručníka je pod pravidelným dohledem soudu, a to nejen ohledně správy majetku dítěte, ale i ohledně jeho osobních záležitostí. Poručník podává soudu zprávy o poručenci zpravidla v ročních intervalech.

Náhradní rodinná péče

- Pěstounská péče
 - A) zprostředkovanou – dávka „odměna pěstouna“
 - B) nezprostředkovanou – příspěvek při pěstounské péči

jedná se o pěstounskou péči, kdy je dítě v osobní péči osoby příbuzné nebo blízké, případně si pěstoun sám dítě vybral a požádal o jeho svěření do své pěstounské péče. V těchto případech krajský úřad nerozhodoval o zařazení žadatele do příslušné evidence, a především nedošlo k „napárování“ pěstouna ke zcela neznámému dítěti a vystavení oznámení o vhodnosti pěstouna ke konkrétnímu dítěti. Typicky je o dítě pečováno v rámci širší rodiny či komunity, v těchto případech náleží dávka pěstounské péče příspěvek při pěstounské péči.

Další změny v dávkách pěstounské péče

- Dávka pěstounské péče – jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče je od 1. 1. 2022 zrušena. Pokud oprávněné osobě vznikne nárok na tuto dávku do 31. 12. 2021, může o ni požádat až rok zpětně. Tato dávka je „nahrazena“ novou dávkou zaopatřovací příspěvek jednorázový.

Dávky pěstounské péče jsou:

- odměna pěstouna (pro zprostředkovanou PP),
- příspěvek při pěstounské péči (nová dávka od 1. 1. 2022) – nezprostředkovaná PP
- příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
- příspěvek při převzetí dítěte,
- příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla,

odměna pěstouna

- Nárok na odměnu pěstouna má **osoba pečující**, která poskytuje dítěti **zprostředkovanou pěstounskou péči**, a **osoba v evidenci (pěstoun na přechodnou dobu)**.
- Výpočet výše odměny pěstouna je nově navázán na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a typu pěstounské péče (dlouhodobá x přechodná).

Odměna pěstouna – dlouhodobí pěstouni

Od 1. 1. 2022	Dlouhodobí pěstouni					
	1 dítě	1 dítě ve stupni závislosti I	2 děti	3 děti	1 dítě ve stupni závislosti II až IV	Za každé další dítě
*minimální mzda						
<u>Zprostředkovaná pěstounská péče</u>						+ 0,5 x MM*
Odměna pěstouna navázaná na koeficient MM*	1,0 x MM*	1,2 x MM*	1,5 x MM*	2,0 x MM*	2,0 x MM*	+ 0,7 x MM* (ve stupni závislosti III nebo IV)

Odměna pěstouna – pěstouni na přechodnou dobu

Od 1. 1. 2022	Pěstouni na přechodnou dobu			
	žádné nebo 1 dítě	1 dítě ve stupni závislosti I	1 dítě ve stupni závislosti až IV	Za každé další dítě
<u>Zprostředkovaná pěstounská péče</u> Odměna pěstouna navázaná na koeficient MM*	1,8 MM* x	2,0 MM* x	2,2 x MM*	+ 0,3 x MM* + 0,5 x MM* (ve stupni závislosti III nebo IV)

Odměna pěstouna

- Odměna pěstouna se pro účely **zákonů upravujících daně z příjmů**, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti.

Příspěvek při pěstounské péči (nová dávka od 1. 1. 2022)

- Nárok na **příspěvek při pěstounské péči** má osoba pečující poskytující dítěti **nezprostředkovanou pěstounskou péči.**
- Jedná se o pěstounskou péči, kdy je dítě v osobní péči osoby příbuzné nebo blízké, případně si pěstoun sám dítě vybral a požádal o jeho svěření do své pěstounské péče.

Příspěvek při pěstounské péči (nová dávka od 1. 1. 2022)

Od 1. 1. 2022	Příspěvek při pěstounské péči					
	1 dítě	1 dítě ve stupni závislosti I	2 děti	3 děti	1 dítě ve stupni závislosti II až IV	Za každé další dítě
Nezprostředkovaná pěstounská péče Příspěvek při pěstounské péči navázaný na koeficient ŽM* Tety, strýcové, zletilí sourozenci, osoby blízké (2,3 x ŽM*) za každé dítě	2,3 x ŽM*	2,3 x ŽM*	2,3 x ŽM* x 2	2,3 x ŽM* x 3	5,5 x ŽM*	+ 2,3 x ŽM* + 5,5 x ŽM* (ve stupni závislosti II, III a IV)
Nezprostředkovaná pěstounská péče Příspěvek při pěstounské péči navázaný na koeficient ŽM* Prarodiče (1,8 x ŽM*) za každé dítě (snížení koeficientu s ohledem na subsidiární vyživovací povinnost)	1,8 x ŽM*	1,8 x ŽM*	1,8 x ŽM* x 2	1,8 x ŽM* x 3	5,5 x ŽM*	+ 1,8 x ŽM* + 5,5 x ŽM* (ve stupni závislosti II, III a IV)

Příspěvek při pěstounské péči (nová dávka od 1. 1. 2022)

- Příspěvek při pěstounské péči je exekuvovatelný.
- Pěstoun tedy nebude z titulu pobírání příspěvku při pěstounské péči zdravotně a sociálně pojištěn

příspěvek na úhradu potřeb dítěte

- Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do péče osoby pečující nebo na základě rozhodnutí soudu do péče jiné fyzické osoby než rodiče, tzv. „svěřenectví“ (podle § 953 občanského zákoníku).

příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc:

- 4 950 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
 - 6 105 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
 - 6 985 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
 - 7 260 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.
-
- Výše odlišná, je-li dítě závislé na péči na pomoci jiné fyzické osoby

Příspěvek při převzetí dítěte

- Nárok na příspěvek při převzetí dítěte mají dlouhodobí pěstouni a nově budou mít nárok na tuto dávku také pěstouni, kteří převzali dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu, a to nejdříve od 1. 1. 2022 či později (jednorázová dávka dle věku dítěte na nákup vybavení a ošacení pro převzaté dítě).

Příspěvek při převzetí dítěte

- Výše příspěvku při převzetí dítěte činí, jde-li o dítě ve věku:
- do 6 let, 8 000 Kč,
- od 6 let do 12 let, 9 000 Kč,
- od 12 let do 18 let, 10 000 Kč.

Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

- Nárok na příspěvek má oprávněná osoba, která je osobou pečující a má v pěstounské péči nejméně 3 děti
- Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Podmínkou dále je, že osoba pečující nesmí motorové vozidlo používat k výdělečné činnosti.

Příspěvek při ukončení pěstounské péče

- Dávka příspěvek při ukončení pěstounské péče je od 1. 1. 2022 zrušena.

Zaopatřovací příspěvky pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče nebo ústavní výchovy

- Dvě nové dávky: Jedná se o **zaopatřovací příspěvek opakující se** a **zaopatřovací příspěvek jednorázový**.
- jsou určeny pro mladé dospělé, kteří odcházejí z ústavních zařízení a mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné péče (pěstounská péče, poručenství apod.).

zaopatřovací příspěvek opakující se

- **Zaopatřovací příspěvek opakující se činí 17 250 Kč měsíčně a může být vyplácen nejdéle do 26 let věku nezaopatřeného mladého dospělého, pokud:**
 - Nezprostředkovaná péče trvala alespoň 3 roky
 - Zprostředkovaná péče trvala 12 měsíců
 - Má stanoven individuální plán (hledání bydlení a zaměstnání, partnerský život, atd.)

Zaopatřovací příspěvek jednorázový

- **Zaopatřovací příspěvek jednorázový činí 28 750 Kč, vyplácí se jedné oprávněné osobě pouze jednou.**

Výchovná opatření - napomenutí

- vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností
- a) napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,

Výchovná opatření - dohled

- Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností
- *b)* stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte,

Výchovná opatření - omezení

- Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností
- c) uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji

- *d)* uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie;

Ústavní a ochranná výchova

- Ústavní výchova

- Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřením dítěte do péče fyzické osoby.
- ústavní výchovu lze nařídit nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají.

Ústavní výchova – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)

- Jde o jedno ze zařízení sociálně-právní ochrany, ZDVOP **poskytuje pomoc a ochranu dětem**, které:
 - se ocitly bez jakékoli péče,
 - jsou ohroženy na zdraví nebo životě,
 - se ocitly bez péče přiměřené věku,
 - jsou týrané, zneužívané nebo zanedbávané,
 - nebo se nachází v situaci, kdy jsou vážně ohrožena jejich práva.
- **Dítě může být do ZDVOP přijato na základě:**
 - Smlouvy o poskytování ochrany a pomoci uzavřené s dítětem, případně jeho zástupcem. Tato smlouva musí být následně doplněna rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Žádost o vydání souhlasu s poskytováním ochrany a pomoci podává zařízení na předepsaném tiskopise obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností do 3 pracovních dnů od přijetí dítěte.
 - Vykonatelného rozhodnutí soudu
- **Zařízení dítěti uspokojuje základní životní potřeby** (ubytování, strava, oblečení), zajišťuje poskytnutí zdravotní, psychologické nebo jiné potřebné péče. Zařízení spolupracuje s rodinou dítěte.
- Dítě může v zařízení pobývat nejdéle 6 měsíců.

Ústavní výchova

- Diagnostický ústav (max. na 8 týdnů)
- Dětský domov
- Dětský domov se školou
 - je druh školského zařízení zajišťující péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, pro děti s uloženou ochranou výchovou a pro nezletilé matky které mají nařízenou ústavní výchovu nebo uloženou ochranou výchovu a jejich děti, které nemohou být vzdělávány mimo dětský domov se školou. Do dětského domova se školou jsou umisťovány děti ve věku od 6 let do ukončení povinné školní docházky.

Ústavní výchova – Výchovný ústav

- je zařízení, které je určeno pro děti starší 15 let, se závažnými poruchami chování, jimž byla nařízena [ústavní](#) nebo [ochranná výchova](#).
- Jedná se o děti, jejichž chování je považováno za rizikové. Mezi závažné rizikové chování vedoucí k přesunutí dítěte do výchovného ústavu patří například užívání návykových látek, předčasný sexuální život, kriminalita, záškoláctví či agresivní chování vůči ostatním lidem.
- Ve výjimečných případech může být do ústavu umístěno i dítě starší 12 let. Může se tak stát tehdy, pokud byla dítěti uložena [ochranná výchova](#), a jeho chování je natolik rizikové, že jedinec nemůže být umístěn do [dětského domova se školou](#)

Ochranná výchova

- **Ochranná výchova** je opatření uložené soudem ukládané za protiprávní jednání mladistvého (tedy mezi 15 a 18 rokem věku). Soud toto opatření nařizuje v rámci řízení podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže (na rozdíl od uložení ústavní výchovy v občanskoprávním řízení).
- Hlavním účelem ochranné výchovy je ochrana společnosti před nebezpečím spáchání dalších provinění, ale i ochrana duševního, mravního a sociálního vývoje mladistvého. Institut ochranné výchovy slouží jako nižší forma sankce, než trestu odnětí svobody.

Vzdělávací politika

- Jedna ze součástí veřejné politiky
- Zásadní význam pro rozvoj lidské osobnosti, kvality společenského života, tržní síly, atd.
- Princip: celoživotního vzdělávání, rovných šancí v přístupu ke vzdělání, individualizace a diferenciaci ve vzdělání (reflektuje individualitu každého jedince, rozdílnost předpokladů, potenciálu...), internacionalizace ve vzdělávání (nadměrná záležitost, pomáhající k soužití lidí)

Bytová politika

- Stát má vytvářet podmínky vhodné pro právní, institucionální a fiskální prostředí
- fungování trhu s byty včetně odpovídající právní úpravy pro vlastnické, nájemní i družstevní bydlení
- zvyšování finanční dostupnosti bydlení pro domácnosti, včetně sociálních dávek v oblasti bydlení kompenzujících celkové výdaje na bydlení domácností s nižšími příjmy
- zvyšování nabídky bydlení, a to i prostřednictvím podpory nové výstavby včetně výstavby bytů se sociálním určením
- zvyšování kvality bydlení, včetně podpory vlastníků při správě, údržbě, opravách a modernizaci jejich bytového fondu

Doporučená literatura

- Hanzl, D. Sociální politika. Studijní opora pro kombinované studium. VŠPJ.
- POTŮČEK, Martin: Sociální politika. Praha: SLON. 1995.
- TOMEŠ, I.: Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha: Portál, 2010.
- <http://www.duchody-uchodci.cz/vypocet-invalidniho-duchodu.php>
- <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/>
- www.mpsv.cz
- <https://portal.mpsv.cz/>